

PREFACE

This edition is intended to cover the problems related to the international standard numbering of continuing resources, bibliographic control and the distribution of bibliographic information about them.

Standard identifiers become more and more important in the digital environment because they facilitate document retrieval, their identification, file management and, most of all, interconnect bibliographic records with a specific digital full-text content.

The annual meeting of directors of ISSN national agencies took place in Martynas Mažvydas National Library of Lithuania in 2004. The National Library in association with the International ISSN Centre organised a seminar titled "International Standard Numbering of Continuing Resources within the Context of Universal Bibliographic Control". The articles published in this edition have been prepared on the basis of the reports presented during the seminar. Their authors are the specialists and scholars from Croatia, Latvia, Lithuania, USA, France and Germany, who take an active participation in the activities related to the standard numbering of continuing resources, standardisation and bibliographic control. The aim of the seminar was to encourage the application of continuing resources standard numbering in the areas it had not been initiated yet. The directors of national libraries and book chambers of Byelorussia, Moldova, Kazakhstan and Uzbekistan, as well as the directors of the International ISSN Centre and national agencies and the heads of departments of Martynas Mažvydas National Library of Lithuania also participated in the seminar.

At this point the International ISSN Centre established in 1970 tackles with new problems that have never occurred before and are covered in the publication of F. Pellé, the director of the International ISSN Centre.

The identifiers as the keys to the management and access to e-serials are discussed in the publication by R.R. Reynolds.

In her publication U. Knutsen highlights the importance of regulatory documents, i.e. the agreements on legal deposit and universal international cataloguing for acquisition and cataloguing of continuing resources. The author pays particular attention to the necessity to provide information about continuing resources in expedition, which is the essential guarantee of information provision.

The publication by R. Varnienė introduces to the recent directions of bibliographic control development in Lithuania, namely the legal basis, standards and the scope of documents. A review on the dynamics and prospects of bibliographic control is also given.

In her publication A. Goldberga reports on the problems of bibliographic control in Latvia. In author's opinion, the preparation of regulatory documents and standards is most essential for the development of this activity of national libraries.

The publication by J. Zajec, the director of the National ISSN Agency of Croatia, presents a thorough analysis of organisational and functional structure of the International ISSN Network and a review on its history and international importance. In parallel with this the author presents the activities and main results of the ISSN Agency operating in the National Library of Croatia.

The serials union catalogue of Germany and its role to the bibliographic control of national documents and public awareness are presented in the publication by H. Walravens.

The other part of academic works' edition is as usually dedicated to the Lithuanian topicalities.

A. Riaubienė continues the subject analysis of books prohibited by censorship (1918–1940) initiated in the previous edition of *Bibliografija*, that allows specifying acquisition of funds and distribution of prints in the public.

In recent years the Centre of the Bibliography and Book Science of Martynas Mažvydas National Library of Lithuania has prepared and published few long-awaited and fundamental publications of the national retrospective bibliography, which have received attention from the public, bibliographers of other libraries and specialists of literature, for example, N. Lietuvninkaitė has appreciated the list of Lithuanian-Polish books of XVII century (compiled by M. Ivanovič); meanwhile, S. Narbutas has reported on "Lietuviškieji slapyvardžiai" (compiled by J. Mačiulis).

The publication of G. Narbutaitė restores to life and introduces to the library of a writer Antanas Skripkauskas.

During the preparation of the publications of the national bibliography in press it is often encountered with a number of difficulties related to the explanation of authors, translators, etc. of the article. In her article S. Kvietkauskienė shares with the unexpected discoveries found during the preparation of the publication "Lietuviškų periodinių leidinių publikacijos, 1897".

This issue also introduces to the Programme of the Retrospective Bibliographic Control until 2010 approved by the editorial staff of the National retrospective bibliography publications, where goals, objectives, the scope of bibliographic control, principles, organisation and work-sharing among subjects are indicated.

Regina Varnienė

UDK 655.535.28:006.4

Standartizavimo problemos ISSN tinkle

Françoise PELLÉ

Tarptautinis serialinių leidinių registravimo centras, 20 rue Bachaumont 75002 Paris, France, el. p. pelle@issn.org

ISSN standarto peržiūra: ISO raida, darbo grupė

Šiuo metu galiojantis ISSN standartas ISO 3297¹ buvo išleistas 1998 metais. Pagal ISO raidos taisykles visi ISO standartai kas penkeri metai sistemingai peržiūrimi. Paskutinį kartą ISSN standartas buvo peržiūrėtas 2003 metais.

ISO/TC46/SC9² nariai balsavo už ISSN standarto peržiūrą dėl šių priežasčių: į standartą turėjo būti įtraukta jau išplėsta ISSN taikymo sritis (dabartinė standarto laida neapėmė visų serialinių leidinių), apimant tęsiamuosius išteklius (tiek serialinius, tiek ir integruojamuosius išteklius³) bei atitinkamas naujas sąvokas ir apibrėžimus. Tačiau svarbiausias klausimas – ISSN skyrimo strategija, kurią reikėjo iš naujo aptarti ir priimti naujus apibrėžimus, atsižvelgiant į įvairių vartotojų susirūpinimą dėl esamos ISSN suteikimo tvarkos skirtingoms tęsiamosios išteklių laikmenoms.

2003 metais⁴ ISO/TC/SC9 pradėjo ISSN standarto peržiūrą ir sudarė darbo grupę (ISO/TC46/SC9/WG5)⁵, į kurią įėjo nacionalinių standartizacijos organizacijų paskirti ar pakviesti ekspertai tęsiamiesiems ištekliams įvertinti. Ekspertai atstovavo įvairioms profesinėms bendruomenėms, suinteresuotoms šia sritimi: leidėjams (STM leidėjai, periodinių leidinių leidėjai), prenumeratos ir kitiems tarpininkams, Tarptautiniam DOI fondui, CrossRef, OpenURL, EAN-13 (brūkšniniai kodai), bibliotekoms, duomenų bazių kūrėjams, įvairių standartų, kurių vartojimas susijęs su ISSN bei ISSN tinklu, atstovams ir ISSN tinklo nariams⁶.

Visų šių profesinių bendruomenių ekspertų indėlis buvo esminis: nuo pat peržiūros pradžios buvo aišku, kad pagrindinis dėmesys turi būti sutelktas į ISSN vartotojų poreikius ir į ISSN vartojimo apibrėžimą, siejant jį su kitais standartais bei DOI ir OpenURL.

Vienas pagrindinių sunkumų peržiūrint standartą yra ISSN vartojimas daugelyje skirtingų pasaulinių sistemų, skirtingų vartotojų ir įvairiems tikslams: leidybos procesų vadybai (leidėjai); įvairioms identifikavimo funkcijoms (bibliotekos, duomenų bazių kūrėjai, pašto tarnybos, mokesčių vadybos sistemos ir pan.); įrašų dubliavimui išvengti (jungtiniai sąrašai, bibliotekos, duomenų bazės);

autorius teisių vadybos organizacijoms; spaudos platinimui (brūkšniniai kodai); straipsnių nuorodoms; prieigai prie žurnalų ir straipsnių internete (ISSN vartojamas kaip DOI priesaga, kaip OpenURL ir URL sudėtinė dalis bei kaip URN ir kt.).

Pagrindinės problemos

Darbo grupė nuo pat pradžių nustatė keturias pagrindines problemas, kurios išliko iki paskutinio pasitarimo, įvykusio 2005 metų balandį: ISSN skyrimo strategija, ISSN taikymo sritis, ISSN vartojimas, susijęs su įvairiomis identifikavimo sistemomis bei taikomosiomis programomis (DOI ir CrossRef, URN, OpenURL), ISSN vartotojų vaidmuo ir vieta sprendimų priėmimo procese.

Tarp šių problemų neabejotinai svarbiausia yra peržiūrėti ISSN skyrimo strategiją.

ISSN skyrimo strategija: diferencijavimas, sujungimas?

Tokio paties pavadinimo leidinys gali būti leidžiamas – ir tai daroma vis dažniau – skirtingose laikmenose, pavyzdžiui, popieriuje ir internete. Kyla klausimas, ar kiekvienam jų turėtų būti skiriamas kitas ISSN, ar visiems vienas?

Šis klausimas nėra teorinis ar svarbus tik ISSN tinklui. Jis sukėlė labai karštus ginčus, kadangi atspindėjo du skirtingus ir kartais priešingus poreikius ir įsivaizdavimus, kam tarnauja ar turėtų tarnauti ISSN:

– poreikį diferencijuoti įvairias tęsiamosios išteklių laikmenos versijas tokiems tikslams kaip prenumeratos vadyba ar spaudos platinimas (poreikis identifiкуoti produktą);

– poreikį sujungti šias versijas, kad nepriklausomai nuo leidinio laikmenos būtų užtikrinta prieiga prie turinio ar sąsajos su juo, o įvairios to pavadinimo leidinio laikmenos versijos būtų grupuojamos taip, kad būtų galima jas parodyti ekrane (poreikis identifiкуoti turinį).

Norėdama išsiaiškinti šiuos klausimus, darbo grupė atliko apklausą pagal pateiktus kelis galimus scenarijus. Atsakymų analizė parodė, kad:

- tikimasi, jog ISSN atliks lygiagrečiai dvi funkcijas;
- dauguma vartotojų pageidavo, kad būtų patenkinti abu poreikiai;
- dažnai abiejų šių funkcijų reikia tiems patiems ISSN vartotojams, pavyzdžiui, bibliotekoms prenumeratai tvarkyti reikia diferencijavimo, o prieigos vadybai – sujungimo.

Darbo grupė atsižvelgė į šias įdomias išvadas ir sukoncentravo savo darbą į šių dviejų funkcijų įgyvendinimo ISSN sistemoje apibrėžimą.

Buvo apsvaistytos dvi galimybės šiam tikslui pasiekti. Pirmą – pakeisti ISSN kodo ilgį ir struktūrą: pagrindinis ISSN (ilgiu ir struktūra identiškas dabartiniam ISSN) būtų skirtas identifikavimui antraštės lygiu, o papildomas dviejų skaitmenų priedėlis būtų skirtas laikmenos versijoms identifikuoti. Šis sprendimas buvo išsamiai apsvaistytas. Vis dėlto išaiškėjo, kad jis negali būti įgyvendintas dėl dviejų priežasčių:

- išlaidos, susijusios su esminiais pakeitimais, kuriuos reikėtų padaryti visų esamų ISSN vartotojų duomenų bazėse, pačių ISSN vartotojų nuomone, būtų daug didesnės nei būsima nauda, todėl šį sprendimą įgyvendinti nerealu;
- šis pakeitimas būtų nesuderinamas su EAN brūkšninio kodo, kurį naudoja didžioji dauguma ISSN vartotojų, ypač periodinių leidinių leidėjų, nes jiems reikia identifikavimo produkto lygiu.

Periodinių leidinių EAN brūkšniuose koduose identifikavimas produkto lygiu galimas vartojant pagrindinį ISSN, pridėjus prie jo dviejų skaitmenų priedėlį, kuris ir turėtų būti naudojamas identifikavimui produkto lygiu. Tačiau periodinių leidinių leidėjai ir platintojai šiuos du skaitmenis jau vartoja kitoms reikmėms, tad tokie pakeitimai sukeltų daugybę problemų naudojant esamus EAN brūkšninius kodus. Tų problemų norėtų išvengti tiek leidėjai, tiek platintojai.

Kita galimybė – „jungiantysis numeris“ arba „jungiantysis ISSN“⁷, kuris remiasi ISSN registro meta-duomenų ir sąsajų teikiamomis galimybėmis.

„Jungiantysis numeris“: diferencijavimas ir sujungimas

„Jungiančiojo numerio“ idėja remiasi:

– dabartiniu ISSN sistemos identifikavimo lygiu, kuris šiuo metu diferencijuoja įvairias laikmenos versijas (skirtingi ISSN skiriami skirtingoms leidinio laikmenos versijoms),

– sujungimo funkcija, kuri jau dabar yra ISSN registre esančiuose sąsajų laukuose (sąsajos tarp skirtingų leidinio laikmenos versijų, kalbų ar geografinių regionų laidų ir pan.).

Naujasis mechanizmas pagrįstas šiomis dviem pagrindinėmis ISSN sistemos funkcijomis ir gali būti kuriamas išsaugant esamos ISSN skyrimo strategijos privalumus įvairių išteklių laikmenų diferencijavimui ir pasinaudojant egzistuojančiu ISSN registro potencialu šių laikmenų sujungimui.

Toks mechanizmas iš esmės yra „jungiantysis numeris“.

„Jungiantysis numeris“ – tai nauja ISSN sistemos funkcija, kuriai atstovaus naujas duomenų elementas.

Šis naujas duomenų elementas yra panašus į esamą ISSN numerį.

Tai nėra naujas identifikatorius ar naujas ISSN numeris.

Tai iš tikrųjų ir yra esamas ISSN numeris – vienas iš ISSN, kurie buvo suteikti skirtingoms to paties pavadinimo leidinio laikmenos versijoms – aiškiai nurodytas ISSN duomenyse⁸.

„Jungiantysis numeris“ bus duomenų elementas, bendras visoms skirtingoms to paties pavadinimo leidinio laikmenos versijoms. Jis bus gaunamas papildomai prie jau egzistuojančio ISSN (produkto lygio ISSN).

„Jungiantysis numeris“ reiškia abstraktų identifikavimo lygį („antraštės lygį“). Jam nebus sudaromas įrašas. Jo paskirtis – suteikti galimybę grupuoti skirtingas to paties pavadinimo leidinio laikmenos versijas.

Norint, kad „jungiantysis numeris“ atliktų savo funkciją, tokiose taikomose programose kaip OpenURL skiriamoji geba jis turėtų būti kiek įmanoma plačiau prieinamas kartu su ISSN, su kuriuo jis jungiasi, ir su kitais ISSN, su kuriais jis susijęs. Vadinasi, Tarptautiniame ISSN centre Paryžiuje turėtų būti sukurta konkreti paslauga – *ISSN Data Service* (ISSN duomenų paslauga).

Ši paslauga internetu turėtų būti prieinama ir žmonėms, ir kompiuteriams, kad kiekvienas ISSN vartotojas ar taikomoji programa galėtų naudodamiesi ISSN bet kada surasti „jungiantįjį numerį“ (ar kitą giminingą ISSN), susijusį su duotuoju ISSN (žinomu vartotojui ar programai).

„Jungiančiojo numerio“ pasirinkimas labai naudingas, nes ISSN vartotojai turės padaryti tik nedidelius pakeitimus: esamas ISSN skyrimo lygis bus išlaikytas, ISSN struktūra ir ilgis nepasikeis, vartojant jį nereikės keisti įvairiose sistemose esamų ISSN duomenų (net jei sistemos norėtų sujungti „jungiančiuosius numerius“ su jau egzistuojančiais ISSN duomenimis), ir tai leis ISSN kodui funkcionuoti arba kaip produkto, arba kaip „antraštės“ identifikatoriai.

Šis ISSN vartotojų suformuluotas standarto peržiūros proceso rezultatas, atspindintis įvairių ISSN vartotojų grupių poreikius, pateikia pragmatišką ir realų sprendimą, atitinkantį jų interesus, yra techniškai įvykdomas ir palengvins ISSN vartojimą įvairiuose kontekstuose, DOI

numerų priedėliuose bei diegiant tokias sistemas kaip OpenURL ir pan.

Šio sprendimo nauda atsispindės įvairiose būsimo standarto vietose, kuriose kalbama apie „jungiantįjį numerį“, ir papildomuose informaciniuose prieduose apie geriausią ISSN naudojimo praktiką ir „jungiantįjį numerį“, siejant jį su kitomis sistemomis, pavyzdžiui, OpenURL ir DOI.

Kitos išvados

Nors šiame straipsnyje daugiausia dėmesio skirta naujausiems ISSN standarto peržiūros rezultatams aptarti, reikėtų paminėti ir kitas svarbias išvadas.

Taikymo sritis

Svarbi vieta diskusijų metu buvo skiriama ISSN taikymo sritis apibrėžimui: ar ji apims tik serialinius leidinius, ar visus tęsiamuosius išteklius? Ar reikėtų patvirtinti jau egzistuojantį tikslą išplėsti serialinių leidinių, kuriems turėtų būti skiriamas ISSN, apimtį, o jei ne, tai kaip turėtų būti apibrėžta siauresnė apimtis? Kokią įtaką išplėsta taikymo sritis turės nacionalinių centrų darbo krūviui? Ar jis bus įvykdomas?

Po ilgų diskusijų darbo grupė pagaliau sutarė, kad taikymo sritis negali būti susiaurinta nesudarant sunkumų ISSN vartotojams, ir buvo susitarta, kad ji apims visus tęsiamuosius išteklius, aprėpiant visus serialinius leidinius ir taikant atrankos kriterijus tęsiamiesiems integruojamiesiems ištekliams.

ISSN vartotojai

ISSN vartotojų atstovų darbo grupėje prašymu buvo sudaryta ISSN vartotojų grupė. Ji dalyvaus priimant visus su ISSN susijusius sprendimus, bendradarbiaudama su ISSN vadovaujančia taryba (ISSN vartotojų grupės atstovas yra pakviestas dalyvauti ISSN vadovaujančios tarybos posėdžiuose).

¹ ISO 3297 : International Standard Serial Number.

² ISO/TC46/SC9 – Information and Documentation – Identification and Description – tai pakomitetas, atsakingas už ISSN standartą. SC9 pirmininkas Brian Green (BIC/EDItEUR), sekretorius Jane Thacker (LAC-BAC, Kanada). Svetainė: <http://www.lac-bac.gc.ca/iso/tc46sc9/>

³ Tęsimasis išteklius leidžiamas neapibrėžtą laiką, jis apima serialinius leidinius ir nuolat kintančius integruojamuosius išteklius. Serialinis leidinys leidžiamas atskiromis dalimis, cinan-

Šią grupę sudaro leidėjų atstovai, prenumeratos agentai ir kiti tarpininkai, Tarptautinio DOI fondo, CrossRef, A&I tarnybų, jungtinių sąrašų, OpenURL bendruomenės, standartų, susijusių su ISSN, atstovai. Šios grupės sukūrimas ISSN vartotojams prašant įrodo jų susidomėjimą ir suinteresuotumą ISSN sistemos vystymu. Tai neabejotinai vienas iš teigiamų peržiūros darbo rezultatų.

Išvada: kur mes esame šiandien?

Nors šiuo metu galutinių išvadų apie ISSN standarto peržiūrą daryti dar negalima, keletą svarbiausių reikėtų pažymėti.

ISSN tinklas priėmė iššūki, o naujieji sprendimai išlaiko balansą tarp tęstinumo ir permainų.

ISSN skyrimo strategija išlieka ta pati: skirtingi ISSN bus ir toliau suteikiami skirtingoms išteklių laikmenos versijoms. Šitaip patenkinamas poreikis diferencijuoti.

ISSN sistemai pavesta jungiančioji funkcija lygiagrečiai patenkins poreikį grupuoti skirtingas to paties pavadinimo leidinio laikmenos versijas, nedarant didelių pakeitimų ISSN vartotojams.

„Jungiantysis numeris“ labai palengvina ISSN naudojimą, susijusį su tokiomis sistemomis kaip DOI ir OpenURL. Šių sistemų tarpusavio sąveika tampa paprastesnė ir visiems naudinga.

ISSN vartotojų suinteresuotumas, jų dalyvavimas standarto peržiūroje bei noras nustatyti tvirtus ir pastovius ryšius su ISSN vadovaujančia taryba yra labai naudingas ISSN sistemai. Tokio didelio skaičiaus savo srities specialistų indėlis labai padėjo šiame ISSN standarto peržiūros darbe, kuriame aktyviai dalyvavo visų ISSN vartotojų bendruomenių atstovai.

Tai ir yra teikiantis vilčių ir tvirtas sėkmingo ISSN standarto peržiūros pagrindas.

Daugiau informacijos:

<http://www.lac-bac.gc.ca/iso/tc46sc9/wg5.htm>

Iš anglų kalbos vertė D. Petrauskienė

čiomis viena po kitos. Integruojamasis išteklius papildomas ar pakeičiamas naujinimo priemonėmis, kurios nesudaro atskiro vieneto, bet yra integruojamos į visumą.

⁴ Šiame straipsnyje išdėstyta tik darbo eiga ir pagrindiniai rezultatai iki 2005 gegužės, nes standarto peržiūra dar nebaigta. Pagrindinės planuojamos peržiūros datos yra 2006 m. pavasaris – balvasimas dėl Tarptautinio standarto projekto (Draft International Standard – DIS) ir 2007 m. pavasaris – peržiūrėtos ISO 3297 laidos publikavimas.

⁵ Skaitytojai, kuriuos domina kiti WG5 darbai, ras visus dokumentus, susijusius su ISSN standarto peržiūra, svetainėje: <http://www.lacbac.gc.ca/iso/tc46sc9/wg5.htm>

⁶ ISO/TC46/SC9/WG5 sudaro Australijos, Kanados, Kroatijos, Čekijos Respublikos, Prancūzijos, Vengrijos, Italijos, Norvegijos, Rusijos, Ispanijos, Švedijos, Jungtinės Karalystės ir Jungtinių Valstijų standartizacijos organizacijų atstovai bei pakviesti ekspertai iš Belgijos, Nyderlandų, Jungtinės Karalystės, Jungtinių Valstijų ir įvairių organizacijų. Darbo grupėje dalyvauja leidėjai

(STM ir periodinių leidinių), prenumeratos agentai ir kiti tarpininkai, Tarptautinis DOI fondas, CrossRef, OpenURL bendruomenė ir OpenURL kūrėjai, EAN-GS1 (brūkšniniai kodai), bibliotekos, ISSN nacionaliniai centrai ir kitų standartų, susijusių su ISSN, atstovai (ISBN, ISTC, ISWC).

⁷ Šio straipsnio rašymo metu formuluotė nebuvo galutinai patvirtinta.

⁸ Per specialų lauką ir polaukį ar indikatorių, pvz., MARC21 formatu – 024 lauką ir galbūt polaukį ar specialią indikatoriaus reikšmę.

UDK 050:004.78

Identifikatoriai: elektroninių serialinių leidinių valdymo ir kreipties raktai

Regina Romano REYNOLDS

JAV ISSN centras, 101 Independence av., SE Washington, DC 20540-4160, USA, el. p. rrey@loc.gov

Naujasis skaitmeninis pasaulis

Akivaizdu, kad pasaulis, kuriame ISSN centras dirba 2005 m., labai skiriasi nuo to, kuriame jis pradėjo savo veiklą 1970 m. pradžioje. Skaitmeninė revoliucija sukūrė naujas bibliotekų terpes, kur katalogas jau nėra vienintelė bibliotekos duomenų bazė, kur elektroniniai serialiniai leidiniai paprastai įsigijami įvairių rūšių grupėmis ar paketais (dažnai vadinamais rinkiniais), įvardytais iš dalies sutampančiais pavadinimais ir savo aprėpties laikotarpiais, kur daugybė serialinių leidinių jau neįsigijami visi iš karto, o vis dažniau suteikiamas leidimas naudoti leidiniu tam tikrą laiką, kur naujų rūšių skaitmeninės operacijos reikalingos serialiniams leidiniams užsakyti, pareikalauti, sisteminti ir suteikti prieigą prie jų. Atsirado nauji identifikatoriai – DOI, URN ir EAN, o senieji identifikatoriai ISBN ir ISSN yra naujinami ir vartojami naujose srityse. Besinaudodami vis modernėjančiomis technologijomis ir paslaugomis, bibliotekų vartotojai atkakliai ėmė reikšti naujus reikalavimus gauti daugiau informacijos visą parą tiesiai į jų namuose ir darbo vietose esančius kompiuterius. Išties – visiškai naujas pasaulis!

Interaktyviosios terpės iššūkiai

Elektroninių serialinių leidinių terpėje susiduriama su visomis prieš tai išvardytomis problemomis ir dar daugeliu kitų. Pagrindinė problema, kurią turi išspręsti bibliotekos, yra vis didėjantis dėmesys, skiriamas vartotojų prijungimui prie interaktyviųjų visateksčių straipsnių. Mokslininkai ir studentai nebesuinteresuoti skaityti viso žurnalo ar visų žurnalo numerių. Jiems reikalingi tik tam tikri straipsniai, arba straipsniai, rasti interaktyviosiose referavimo ir indeksavimo duomenų bazėse. Jei pageidaujantysis bibliotekoje negali iš karto prisijungti prie viso interaktyviojo straipsnio teksto, vadinasi, biblioteka nuvylė savo vartotoją.

Kaip bibliotekoms žinoti, kurie žurnalai yra įtraukiami

į kiekvieną jų licencijuojamą paketą, ir kaip gali skirtis įvairiuose paketuose esančių leidinių aprėpties laikotarpiai? Kaip bibliotekos gali valdyti savo elektroninių serialinių leidinių prenumeratą? Iš kur bibliotekos gali sužinoti apie įvairias teises, susijusias su žurnalo turiniu? Koku būdu bibliotekos gali keisti informacija apie prenumeratą su leidėjais ir tokiomis leidinių prieigos valdymo tarnybomis (publications access management services – PAMS) kaip *TDNet*, *Serials Solutions* ir kitomis? Šie sunkumai užkrauna milžinišką našta net ir didelėms bibliotekoms, nekalbant jau apie mažas bibliotekas, turinčias mažesnius biudžetus. Kokie būdai ir priemonės galėtų pagelbėti?

Identifikatoriai, tokie kaip ISSN, yra viena šių sunkumų sprendimo dalis. Daugelis sprendimų, aptariamų šiame straipsnyje, remiasi identifikatoriais, ypač ISSN, daugybei identifikavimo ir susiejimo užduočių atlikti. Šiame straipsnyje aptariama leidinių prieigos valdymo tarnybos (PAMS), Elektroninių išteklių valdymo sistemos (*Electronic Resource Management Systems – ERMS*), standartizuotos operacijos, atliekamos vartojant ONIX, ir OpenURL, padedantis vartotojams prisijungti prie bibliotekos dokumentų.

Elektroninių žurnalų valdymas

Šiuolaikinės bibliotekos retai beperka pavienius elektroninius žurnalus iš stambiausių leidėjų. Dažniau tokie žurnalai įsigijami grupėmis arba paketais, kartais vadinamais rinkiniais. Tokių paketų pavyzdžiai yra *Elsevier's ScienceDirect*, *EBSCOhost* ir daugelis kitų. Šiuos paketus sudaro visi numeriai ir visas juose spausdintų straipsnių tekstas. Kitas rinkinių tipas yra paslaugos, pavyzdžiui, *LexisNexis*, *ProQuest* ir kitos, surenkančios iš didelės žurnalų grupės atrinktus straipsnius, o ne pateikiančios visą kiekvieno grupėje esančio žurnalo numerio tekstą. Dirbant su abiejų rūšių rinkiniais išskyla nemažai jų valdymo